

Till Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar på Flexiblare regler för utbetalning från pensionsförsäkring och pensionssparkonto, Fi2023/03200

Saco tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Finansdepartementets promemoria Flexiblare regler för utbetalning från pensionsförsäkring och pensionssparkonto, Fi2023/03200.

Saco tillstyrker förslaget att pågående pensionsutbetalningar från pensionsförsäkringar och pensionssparkonton ska kunna pausas och att utbetalningstiden ska kunna ändras.

I det följande Sacos synpunkter.

Synpunkter

Den ökade uttagsflexibilitet som Finansdepartementets förslag kan antas leda till är efterlängtat och mycket positiv. Samtidigt finns en uppenbar risk att många pensionärer, trots föreslagna regler, för delar av sitt pensionssparande aldrig kommer få uppleva den tänkta möjligheten att pausa pensionsutbetalningar. Anledningen är att reglerna inte föreslås vara tvingande.

För de pensionärer som inte kommer kunna dra nytta av fördelarna med att sätta pensionsutbetalningar på paus, och därmed spara pensionspengarna till senare, kommer arbete även fortsatt förefalla mindre attraktivt. Många kommer därför även i framtiden riskera att en stor del av de ökade inkomster som ett arbete skulle kunna innebära i själva verket skattas bort när arbetsinkomsten gör att den totala beskattningsbara inkomsten ökar.

Det är viktigt att här påminna sig att det idag är nära tio år sedan de förslag i Tjänstepensionsbeskattningsutrednings slutbetänkande (SOU 2015:68), som Finansdepartementets promemoria i stora delar bygger på, remissbehandlades.

Sedan Tjänstepensionsbeskattningsutredning remissbehandlades har det successivt blivit allt tydligare att ett införande av flexiblare uttagmöjligheter brådskar. Det handlar om vi som samhälle, på grund av ökad förväntad livslängd, har allt fler att försörja, att många av dem vi

kommer att behöva ha omsorg om kommer att vara äldre och därmed mer resurskrävande samtidigt som pensionspengarna för var och en av oss behöver räcka till ett ökat antal år som pensionär. Till detta kommer att flera mycket genomgripande samhällsreformer genomförts, däribland ändrade las-regler, höjda åldersgränser för pension och insatser för omställning. Saco har välkomnat dessa reformer och de är viktiga för att möjliggöra ett längre arbetsliv för fler. Samma skäl som talade för dessa reformer talar för att det idag finns ett starkt samhällsintresse i att pensioneringstidpunkten görs mer flexibel. Att det exempelvis ska finnas faktiska möjligheter och goda ekonomiska incitament för den som pensionerat sig att ångra sig och helt eller delvis återgå i arbete.

Saco konstaterar att Finansdepartementet, i och med att man valt att föreslå icke tvingande regler, i stor utsträckning lämnar ansvaret för genomförandet från sig. Det är synd eftersom det finns ett starkt samhällsintresse i att arbetslivet förlängs och att de stigit som ännu dröjer sig kvar runt att gå i pension och att vara pensionär så långt som möjligt kan luckras upp.

När det gäller kollektivavtalad tjänstepension är det visserligen troligt att olika kollektivavtalsparter (fack och arbetsgivare) kommer att överenskomma om ändrade villkor. Tiden för införandet kommer troligen att variera, men alltså inte på grund av ovilja eller senfärdighet.

För det första kan parterna inte inleda sina förhandlingsarbeten innan föreslagna regelverk antagits av riksdagen (de nya regler som ska möjliggöra paus och ändrad utbetalningstid börjar enligt förslaget att gälla från den 1 januari 2025).

För det andra är det viktigt att vara medveten om att parternas möjligheter att genomföra villkorsförändringar i vissa fall också kan begränsas av regler om när och hur parterna får ändra villkor för försäkringsgivare inom respektive kollektivavtalsområde. Alltså även när parterna är eniga om en intention om att öka flexibiliteten är det alltså möjligt att parternas faktiska förutsättningar att göra ändringar kan skifta.

För det tredje tillkommer att ändrade regler om utbetalning även av andra skäl kan ta viss tid att genomföra. Det kan exempelvis handla om behov av systemändringar och framtagande av ny information och rådgivning.

Vad gäller icke kollektivavtalad pension, där parterna av naturliga skäl helt saknar möjlighet att påverka vilka regler försäkringsgivare ska

tillämpa, finns risk att flexiblare uttagsregler i många fall aldrig kommer att införas.

Sammanfattningsvis har Saco valt att tillstyrka den föreslagna lagstiftningen trots att möjligheten att pausa och ändra utbetalningstid i praktiken troligen inte kommer omfatta allt kapital som finns i pensionsförsäkringar eller på pensionssparkonton.

Mot bakgrund av detta anser Saco att regeringen bör överväga hur föreslagna regelverk kan kompletteras genom ett slags "reformens andra steg". Vad det skulle kunna handla om är kompletterande lagregler om ett, eller flera, datum från och med vilket/vilka paus och ändrad utbetalning senast ska gälla allt kapital i pensionsförsäkringar eller på pensionssparkonton (även om utbetalningen påbörjats).

Viktigt i samband med ett införande av sådan kompletterande lagstiftning är att säkerställa parternas frihet att på sina respektive avtalsområden välja den utformning av den nya flexibiliteten som tjänar försäkrade och kollektivavtal allra bäst. I den mån parterna, vid tidpunkten för ett införande av kompletterande regler, redan infört villkor som möjliggör paus och ändrad utbetalningstid bör införandet av kompletterande regler genomföras så att parterna inte tvingas ändra i befintliga lösningar, sådan lagstiftning bör med andra ord vara dispositiv.

En inriktning bör även vara att eventuella kompletterande regler införs med sådan framförhållning att berörda försäkringsgivare, vid behov, får rimlig tid att förbereda sig för införandet.

Skrivning som tar sikte på de första fem åren efter utbetalning

Finansdepartementets förslag handlar uteslutande om förändringar gällande de första fem åren efter utbetalning. Analogt med detta anger föreslagna regler att paus, eller ändrad utbetalningstid, ska vara möjlig att göra under de första fem åren efter utbetalning.

Även om promemorian är otydlig avseende vad som ska gälla efter att fem år passerat så har Saco valt att tolka Finansdepartementets skrivningar som att avsikten är att paus och ändrad utbetalningstid ska vara möjligt att genomföra även efter de första fem åren.

Bakgrunden till denna tolkning är att de villkor som idag sätter hinder för paus och ändrad utbetalningstid tar sikte på de första fem åren efter

utbetalning samtidigt som nuvarande lagstiftning inte alls reglerar vad som ska gälla därefter. Med Finansdepartementets förslag undanröjs därmed de hinder för paus och ändrad utbetalningstid som finns idag, vilket är bra.

Saco har till detta remissvar bilagt remissvar från förbunden Akavia och Sveriges Ingenjörer.

Med vänlig hälsning
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Ossian Wennström
Utredare